

**RĂZBOIUL HIBRID,
CONCEPUT ȘI APLICAT DE FEDERAȚIA RUSĂ ÎN ULTIMII ANI**

**THE HYBRID WAR,
DESIGNED AND APPLIED BY THE RUSSIAN FEDERATION IN
RECENT YEARS**

General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU*
Drd. Lucian GRIGORE

***Rezumat:** Doctrina Karaganov din anul 1992, sugera că Rusia ar trebui să joace un rol activ ca fostă putere imperială și să ofere protecție vorbitorilor de limbă rusă rămași în afara Rusiei, în regiunile în care aceștia trăiesc acum.*

Cei șapte pași ai politicii de reimperializare presupun: măsuri necoercitive: politicile umanitare, politicile propriu-zise privind compatrioții, pașaportizarea, războiul informațional, măsuri de protecție, controlul informal sau anexarea oficială a teritoriilor locuite de compatrioți.

Războiul hibrid a fost folosit de Federația Rusă în dauna campaniilor militare clasice în eforturile acesteia de reimperializare.

Moscova s-a dovedit abilă în gestionarea conflictelor înghețate a războiul hibrid declanșat.

***Cuvinte cheie:** război hibrid; străinătatea apropiată; politici de reimperializare; Doctrina Karaganov; măsuri de protecție; anexarea teritoriilor.*

***Abstract:** The 1992 Karaganov Doctrine suggested that Russia should play an active role as a former imperial power and offer protection to Russian speakers left outside Russia, in the regions where they live now.*

The seven steps of the reconfigured imperialist policy include: non-coercive measures such as humanitarian policies, policies regarding fellow citizens, granting passports, information warfare, protection measures, informal control, or official annexation of the territories inhabited by compatriots.

The hybrid war was used by the Russian Federation instead of the classical military campaigns in its efforts to rebuild the empire.

Moscow proved capable of managing the frozen conflicts of the emerging hybrid war.

* General (Chestor de Poliție în rezervă), membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România

Keywords: *hybrid war; neighboring states; policies meant to re-build the empire; Karaganov doctrine; protection measures; annexation of territories.*

Aleksandr Dughin, ideologul Partidului Rusia Unită, într-o mulțime de lucrări, dar mai ales în *Bazele Geopoliticii*, scrisă în anii 90, destinată rușilor care își pierduseră idealul național, dar și avertizarea străinilor, îndeamnă la rezistență și la luptă împotriva dușmanilor țării.

Interesante sunt îndemnul de trezire a sentimentului național, a legitimității post-imperiale, de neconceput fără imperiul de altă dată.

„Cea mai serioasă problemă care a stat în fața Rusiei, a constituit-o Ucraina, considerată o lovitură monstruoasă la adresa securității Rusiei și inadmisibilă”¹, impunea implicit ocuparea Crimeii, ca poziție strategică, baza militară importantă la Marea Neagră.

Agnia Grigas, de cetățenie americană și origine lituaniană, expert în Consiliul Atlantic, specializată în domeniul riscurilor politice din Europa și Rusia, aprecia că „După 1990 Rusia și-a construit cu îndărătnicire o strategie de revenire la imperiu, uzând și abuzând de compatrioții părăsiți pe teren după retragerea carcasei imperiale a URSS în conturul național al Federației Ruse.”²

Conform doctrinei Karaganov, din 1992, Rusia ar trebui să joace un rol activ ca fosta putere imperială și să ofere protecție vorbitorilor de limbă rusă rămași în afara Rusiei, în regiunile în care acestea trăiesc și acum.

De aici s-a ajuns la hotărârea ca acești vorbitori de limbă rusă să fie păstrați și folosiți în diasporă conform intereselor Federației Ruse, adică manipulați.

Așa s-a hotărât politica Federației Ruse ca străinătatea apropiată, respectiv: statele baltice, Ucraina, Republica Moldova, Belarus, Armenia, Georgia, statele din Asia Centrală, să fie folosite în interesul politicii ruse și concretizată începând cu anul 2000.

Astfel Moscova a căutat să câștige simpatia diasporei ruse prin conceptul de *compatrioți*, acordând în același timp multe facilități, precum: pașapoarte rusești, măsuri de protecție, inclusiv diplomatică sau chiar militară, în scopul rezolvării ambițiilor imperiale rusești din fostul spațiu sovietic.

Se apreciază că peste 20 de politici și de legi rusești au fost adoptate numai între anii 1994 – 2015, pentru realizarea scopurilor menționate mai sus.

În acest sens se discută despre cei șapte pași ai politicii de imperializare, precum:

¹ Aleksandr Dughin, *Bazele Geopoliticii*, Editura Euroasiatică, București, 2011, p. 235.

² Agnia Grigas, *Crimeea și noul imperiu rus*, Editura Corint Books, București, 2017, p. 6.

- măsuri necoercitive;
- politici umanitare;
- politici propriu-zise privind compatrioții;
- pașaportizare;
- război informațional;
- măsuri de protecție;
- controlul informal sau anexarea oficială a teritoriilor locuite de compatrioți.

Instrumentele folosite, la fiecare din etapele prezentate, reliefează gradualitatea măsurilor luate de Rusia pentru atingerea scopurilor propuse.

Astfel prin exporturi de energie, rețele de afaceri, instituții mediatice, personalități culturale, universități, biserici etc., Rusia dorește să atragă simpatia, promovarea limbii ruse și nu numai.

Prin politicile umanitare rusești se urmărește ca vorbitorii de limbă rusă să nu se integreze, folosind în acest scop 93 de filiale în 80 de state ale lumii, bine finanțate de Rusia.

La acestea se adaugă: înzestrarea cu pașapoarte rusești a etnicilor ruși și a vorbitorilor de limbă rusă din fostele state sovietice.

Parcă se aseamănă cu vorbitorii de limbă maghiară din Transilvania și politica guvernului maghiar din ce în ce mai agresivă, inclusiv cetățenia dublă, deși este respinsă de practica internațională.

Alte beneficii acordate de Rusia: studii în Rusia; alocații pentru copii, servicii medicale gratuite, pensii, ajutoare sociale, drept de vot, pensii suplimentare pentru cei din Transnistria etc.

Rusia a promovat o propagandă agresivă pentru manipularea, denigrarea statelor respective, programe în cel puțin 40 de limbi.

Se urmărește crearea de disensiuni în statele vizate și pe plan internațional pentru atingerea intereselor propuse.

Doctrina de securitate informațională din septembrie 2000, adoptată de Rusia, stă mărturie în acest sens.

Războiul hibrid a luat locul războiului clasic și chiar a fost perfecționat de Federația Rusă cu rezultate notabile.

Deja, în anul 2008 hackerii ruși au ajutat în cazul conflictului cu Georgia, Estonia în anul 2007, Ucraina în anul 2014 etc.

Interesantă este apărarea demnității și onoarei cetățenilor ruși din Osetia de Sud, deși recensământul a dovedit că nu este niciun cetățean rus în această mică regiune și foarte puțini în celelalte.

Anexarea formală sau de facto a teritoriilor locuite de compatrioții ruși s-a făcut cu încălcarea grosolană a drepturilor elementare ale oamenilor.

Folosirea Războiului hibrid, în dauna campaniilor militare clasice, a devenit crucială în eforturile de imperializare ale Rusiei.

Desigur la acestea se adaugă câștigarea inimii și minții populației civile, o componentă importantă a războiului informațional și cibernetic.

Moscova s-a dovedit abilă în gestionarea conflictelor înghețate, a războiului hibrid declanșat.

Vorbitorii de limbă rusă din exteriorul Rusiei, sunt aproximativ 30 de milioane, iar compatrioții ruși aproximativ 150 de milioane în toată lumea.

În anul 2000, Putin a adoptat *Concepția de Securitate Națională a Federației Ruse*, iar în anul 2009 „*Strategia de Securitate Națională a Rusiei până în anul 2020*”, unde a reiterat *Apărarea drepturilor și intereselor cetățenilor din străinătate*.

În perioada 2000 – 2014, în Rusia s-au aprobat 16 documente în folosul compatrioților. De aceea compatrioții ruși joacă un rol cheie în contextul politicii de reimperializare, în scopul menținerii influenței Rusiei în zonele vizate.

Într-o declarație din 17.04.2014, Putin aprecia că „*pericolul cel mai mare era acela că populația vorbitoare de limbă rusă se simțea amenințată. Iată de ce i-a determinat pe locuitorii Crimeii să ceară ajutorul Rusiei.*”³

Războiul hibrid s-a declanșat oficial după discursul președintelui Rusiei, Putin, din 21.02.2014, privind protejarea compatrioților, surprinzând Kievul, nepregătit pentru acest tip de război, din toate punctele de vedere: resurse, voință politică, blocarea site-urilor ucrainiene (de fapt hackerii ruși au blocat totul) computerele ucrainiene afectate de viruși, inclusiv NATO a fost atacat pe acest segment.

Evenimentele s-au desfășurat în Crimeea, Luhansk, Donețk, după instrucțiunile Moscovei, foarte bine puse la punct, toate operațiile stabilite, adică controlul clădirilor de forță ale regiunii, blocarea unităților militare ucrainiene sau atacarea, acolo unde a fost cazul, a trupelor ucrainiene; ocuparea infrastructurii Crimeii.

Nu s-au respectat nici procedurile legale privind referendumul (fără participarea legală a cetățenilor), astfel, în două zile, Federația Rusă a semnat tratatul de aderare la Rusia a Crimeii și a orașului Sevastopol.

Au urmat atacurile în cele două provincii: Luhansk și Donețk, în timp ce propaganda rusă a dezinformat totul. Războiul informațional a afectat și statele baltice.

Strategia războiului hibrid a devenit, de câțiva ani încococe, una dintre cele mai folosite și în același timp o formă perfecționată de ducere a războiului de către

³ *Ibidem*, pct. 2, p. 156.

Federația Rusă, deși era obișnuită cu războaiele clasice, cu armate de militari formate din mari unități, fronturi, cu multă tehnică militară etc.

Acum utilizează forțele speciale, bine antrenate și dotate, în interiorul statelor vizate, prin acțiuni diverse: informații, politice, militare, economice, sociale, umanitari, alte acțiuni non-militare și o propagandă de mare clasă.

Viteza este elementul esențial, precum și pregătirea din timp a operațiunilor, cu grupuri de autoapărare, constituite, antrenate din localnici loiali pentru preluarea controlului, anihilarea structurilor de forță ale statului vizat.

Războiul nu mai este declarat, se recurge frecvent la acțiuni teroriste, crimă organizată, pentru anihilarea și atingerea scopurilor propuse:

- slăbirea autorității statelor vizate, a instituțiilor de forță a acestora: armată, interne, forțe speciale, de informații etc.;
- manipularea folosind o mulțime de metode de mare actualitate;
- slăbirea încrederii populației în instituțiile statului respectiv;
- identitatea contestată a statului vizat și moralul foarte scăzut;
- senzația de insecuritate, de vulnerabilitate etc.

Fonareff Dimitry Nicolaevici⁴ menționa în mai multe lucrări despre omul care este programat cu un cod al dezvoltării și al armoniei, dar el a pierdut legătura cu natura, s-a îndepărtat de echilibrul universului bazat pe armonie.

Mai precizează Fonareff că problema minorităților este direct determinată de integritatea țării, cu trimitere desigur la România, însă s-a dovedit valabilă și în acțiunile de ocupare a Crimeii și a celor două regiuni ale Ucrainei.

O națiune poate fi îngenuncheată prin: reorientarea și distrugerea setului de valori spirituale ale națiunii, adică terorismul mental, atât de mult experimentat cu succes de Rusia.

Aceasta vizează: distrugerea identității culturale, generarea haosului în mintea cetățenilor; manipularea maselor, implementarea, fixarea în conștiința indivizilor a unor tipare de gândire, modele comportamentale străine culturii tradiționale, fără obiective precise pentru oricare dintre națiuni.

Modelele folosite de ruși în Ucraina, au mai fost utilizate de sovietici, maghiari, sârbi în România, prin campanii media cu ținte precise, documente și știri false, în decembrie 1989, vizate fiind autoritățile statului, instituțiile de forță ale acestuia, infrastructura critică etc.

Nu întâmplător UE a înființat Centrul European de Excelență pentru Combaterea Amenințărilor Hibrice (NATO + UE) avându-se în vedere această nouă formă de ducere a războiului.

⁴ Fonareff Dimitry Nicolaevici, *Ghid spre eternitate*, Editura Mirador, Arad, 2011.

În anul 2014, NATO a suspendat orice cooperare cu Federația Rusă, deci o încredere complet distrusă între aceste structuri.

S-au luat măsuri de sancționare împotriva Rusiei, însă pe lângă pierderile suferite de aceasta, a și câștigat devenind o superputere și locul atât de râvnit alături de SUA în tratativele din Orientul Mijlociu, inclusiv modernizarea bazei militare ruse de la Tartus din Siria.

Federația Rusă și-a revenit parțial după destrămarea Imperiului Sovietic, și-a reorganizat pe principii noi forțele armate, le-au dotat cu armament modern și, conform declarațiilor rusești, s-au testat noi tipuri de arme și tehnică de luptă, precum proiectilul cod *Status 6*, o torpilă submarină cu încărcătură mare, cu rază mare de acțiune.

La acestea se adaugă rachetele supersonice rusești *Zircon* și *Kingal* despre care se consideră că nu ar putea fi contracarate de actualele scuturi antirachetă.

Chiar dacă a negat toate imputările aduse Rusiei, Putin a recunoscut în cele din urmă că în timpul referendumului, în Crimeea se aflau forțe rusești, precum și în cele două regiuni separatiste din Ucraina.

S-a profitat de nehotărârea UE, mai ales a unor state precum: Ungaria, Grecia, Germania etc., care nu au luat o atitudine hotărâtă, inclusiv de către președintele SUA, Obama (la acel timp).

Alte state precum: România, Marea Britanie, Cehia, Danemarca, statele nordice ș.a. s-au distanțat de Federația Rusă.

În concluzie un imperiu care s-a format prin război nu se poate menține decât prin război. „*Criza/conflictul din Ucraina ilustrează tendințe în conflictualitatea contemporană ce fie nu s-au mai manifestat până în prezent, fie s-au manifestat destul de rar, constituind de-a lungul istoriei, elemente ale altor tipuri de conflicte.*”⁵

Rusia a încurajat cu perseverență minoritatea rusă, celelalte minorități, unele partide politice ale minorităților, să formuleze cereri politice, a finanțat solid eforturile de a schimba legi precum cea referitoare la limba oficială, autonomia sau chiar separarea, sprijinul netransparent.

Zonele de conflict înghețat au devenit republici populare precum Donețk, Luhansk din Ucraina, idem Abhazia și Osetia de Sud din Georgia, precum și Republica Transnistriană (dincolo de Nistru), despre care oamenii politici de stat, ziariștii, mass-media deja au uitat.

Reacția Occidentului a fost deficitară, greoaie, specifică, fără rezultate notabile pe acest domeniu, precum și cel al migrației.

⁵ Stan Anton, Alexandra Sarcinski, Eugen Siteanu, *Conflictele atipice ale secolului al XXI-lea*, Editura Universității Naționale de Apărare „Caol I”, București, 2015, p. 20.

Importanța cunoașterii din timp a intențiilor inamicilor probabili este vitală pentru oricare stat, mai ales pentru România care este înconjurată de *neprieteni*.

Kremlinul viza demult formarea unei Moldove Mari până la Carpați și reînnoită de *Țarul Putin* prin înmânarea hărții Moldovei președintelui Dodon.

Să mai amintim că la întâlnirea de la Kremlin a generalului Charles de Gaulle cu Stalin, din 02.12.1944, Stalin a apreciat că „*La noi sunt oameni care consideră Carpații și Transilvania ca frontiere naturale ale Rusiei. Dacă s-ar crede că Munții Carpați sau Rinul pot salva situația, iar armata poate să doarmă, aceasta ar putea să dea naștere la iluzii.*”⁶

Se poate aprecia că avertismentul este valabil și astăzi în condițiile reîmpărțirii sferelor de influență.

„*Cunoaște-l pe inamic, cunoaște-te pe tine însuși și vei fi de neînvins*”, aprecia Sun Tzu în anul 100 î.Hr.⁷

Aceeași personalitate mai preciza că războiul se bazează pe înșelătorie. Să întreprinzi orice pentru a dispune de inamic după bunul tău plac adică un simulant desăvârșit.

La acestea se adaugă viteza „*ca esență a războiului.*”

Arta războiului este o problemă vitală pentru orice stat, domeniu al vieții și al morții, calea spre supraviețuire sau spre nimicire.

Așadar după 2118 ani „*Arta războiului*” lui Sun Tzu este mai actuală ca oricând, desigur, dacă este aplicată la specificul zilelor noastre în care „*spațiul informațional va fi dominat de operații informaționale agresive desfășurate de beligeranți cu influențarea publicului larg prin intermediul mass-media sociale, având ca obiectiv pierderea încrederii în liderii politico-militari și în formele armate*”⁸.

⁶ Mejdumarodnoia jizni, nr. 4/1954.

⁷ Sun Tzu, *Arta războiului*, Editura Militară, București, 1976, p. 18.

⁸ Stan Anton, Alexandra Sarcinski, Eugen Siteanu, *op. cit.*, p. 75.

BIBLIOGRAFIE

- ANTON S., SARCINSCHI A., SITEANU E., *Conflictele atipice ale secolului al XXI-lea*, Editura Universității Naționale de Apărare „Caol I”, București, 2015.
- DUGHIN A., *Bazele Geopoliticii vol. 1 și 2*, Editura Euroasiatică. ro, București, 2011.
- FONAREFF D.N., *Ghid spre eternitate*, Editura Mirador, Arad, 2011.
- GRIGAS A., *Crimeea și noul imperiu rus*, Editura Corint, București, 2017.
- Mejdunarodnoia jizni, nr. 4/1954.
- Sun Tzu, *Arta războiului*, Editura Militară, București, 1976.

